

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА **„С ГРИЖА ЗА ВСЕКИ УЧЕНИК“**

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Задължителната предучилищна подготовка на децата от 5 години до постъпване в I клас има за цел да осигури на всяко дете равен старт при постъпване в училище. Този период е особено значим за децата, чийто майчин език е различен от българския. Практическото овладяване на българския език от тези деца допринася за бъдещата им мотивация за участие в училищното обучение. Дейностите, свързани с усвояването на български език, трябва да са особено активни в периода на задължителната подготовка и да продължат до достигането на равнище на владеење на езика, съизмеримо с това на останалите деца. Навременните инвестиции в предучилищното образование са ефективно средство за създаване на основа за по-нататъшно учене и могат да допринесат за превенцията на отпадането от училище.

Качеството на образователния процес в началния етап на основната образователна степен се съизмерва с усилията на педагозите да осигурят индивидуален подход към всеки ученик в съответствие с индивидуалните му особености. Диференцираната грижа за учениците от началната училищна възраст е необходимо условие за компенсиране на комплекса от проблеми, водещи до натрупване на пропуски в знанията и последващо изоставане.

В началото на училищното обучение наред с общоизвестните социални и общопедагогически фактори, оказващи влияние върху успеха на малкия ученик, се добавят и други, типични за възрастта му - неорганизираност, липса на самоконтрол, липса на системност в учебната работа, неустойчивост на вниманието, бърза умора и пр. Натрупването на разнообразни причини за неуспех води до прерастване на епизодичното изоставане по един учебен предмет в устойчиво изоставане по няколко учебни предмета, а впоследствие и до общото и дълбоко изоставане, което от своя страна е и първостепенната причина за отпадане от училище.

Осигуряването на допълнително обучение на учениците от I-IV клас, които изостават в процеса на обучение поради недостатъчно владеење на български език и слабо развити навици за учебен труд, е предпоставка за овладяване на общообразователния минимум по изучаваните учебни предмети и е необходимо условие за осигуряване на безпроблемна проходимост в образователната система на учениците със слаб годишен успех.

Училището е мястото, където човек придобива основните знания, умения и компетентности и много от основните нагласи и ценности, които ще го преведат през живота. Допълвайки ключовата роля на родителите, училището може да помогне на всеки ученик да развие своя талант, да осъществи своя потенциал за личен растеж. Ако се очаква училището да го подготви за живота в съвременния свят, то трябва да насочи усилията си към индивида, към всяко отделно дете, на което да осигури условия за качествено образование и равен достъп, разбирани като диференцирана грижа спрямо различните потребности и способности. Това означава да се потвърди отново заложеното и в приетата от Народното събрание Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015), че главна ценност е детето (ученикът). А всеки учещ придобива необходимите му ключови компетентности с различна скорост в зависимост от възможностите, интересите и потребностите му. За тази цел е необходимо да се стимулира допълнителната работа с изоставащи и/или с особено надарени ученици.

2. ЦЕЛИ

- Осигуряване на подкрепа за деца от подготвителните групи за достигане на училищна готовност и овладяване на българския език.

- Чрез допълнително обучение на ученици от III и IV клас да се компенсира устойчивото им изоставане по един или няколко учебни предмета поради слабо владене на български език и слабо развити навици за учебен труд.

- Осигуряване на възможност за допълнително обучение както на деца с изяви способности, така и на деца, които имат проблеми с усвояването на учебния материал.

- Мотивиране на учителите за работа с учениците, отчитайки индивидуалните им способности и интереси.

- Стимулиране прилагането на иновативни подходи в преподаването и ученето за децата с различни способности.

3. ОБХВАТ

Програмата обхваща три модула:

- Осигуряване обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади.

- Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи.

- Осигуряване допълнително обучение на учениците за повишаване нивото на постиженията им по общообразователна подготовка.

Училищата могат да участват с проекти и по трите модула на програмата, а детските градини само по модул 3.2.

3.1. Модул „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученическите олимпиади”

Бенефициенти

Всички български училища, чиито ученици през учебната 2010-2011 г. са участвали в националния кръг на олимпиадите по български език и литература, английски език, немски език, френски език, испански език, руски език, математика, информатика, информационни технологии, математическа лингвистика, философия, история и цивилизация, география и икономика, гражданско образование, физика, астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование и техническо чертане.

Принципи на финансиране

Финансират се дейности, свързани с провеждане на обучение на ученици и участие в национални олимпиади по следните предмети: български език и литература, английски език, немски език, френски език, испански език, руски език, математика, информатика, информационни технологии, математическа лингвистика, философия, история и цивилизация, география и икономика, гражданско образование, физика, астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование и техническо чертане.

Условие за участие е наличие на ученик/ученици, участвали в националните кръгове на олимпиадите.

За всяко училище се определя размер на отпусканата сума в зависимост от броя на учениците, участвали в националния кръг, и от броя на учениците – лауреати на национални олимпиади или медалисти от международните олимпиади. Сумата се определя по следната формула: $(A+B+C+D)$ лв.,

където:

$A = (\text{брой ученици, участвали в националния кръг}) \times 252 \text{ лв.}$

$B = (\text{брой лауреати на национални олимпиади}) \times 1000 \text{ лв.}$

$C = (\text{брой медалисти на международни олимпиади, които не са лауреати}) \times 1000 \text{ лв.}$

$D = 30$ на сто от $(A+B+C)$ – административни разходи за училището и командировъчни разходи за участие на учениците в национални олимпиади и/или състезания по съответните учебни предмети.

Сумата А+В+С се използва за хонорари на учителите, осъществяващи подготовката на ученици, като броят часове не може да е по-малък от 36. В средствата за хонорари се включват и средствата за осигурителни вноски за сметка на работодателя.

Средствата се отпускат на базата на постиженията на учениците в националните олимпиади през учебната 2010-2011 г. и в международните олимпиади в периода 1 юли 2010 – 30 юни 2011 г. Тези средства се предоставят за подготовка на ученици за участие в олимпиадите през 2011-2012 г.

По решение на директора съгласувано с педагогическия съвет се определят учителите, на които се възлага подготовката на учениците по план за обучението на групата. Проектите за организиране на обучението се утвърждават от директора на училището и се изпращат в районния инспекторат по образованието (РИО).

Провеждането на часовете се отчита чрез присъствена тетрадка-дневник, прошнурована, пронумерована, подписана от директора и подпечатана с печата на училището. Дневникът се съхранява в училището в срок 3 години и се представя при проверка от Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН) или от РИО.

Бюджет на модула: 800 000 лв., в т. ч. средства за мониторинг.

Индикативни параметри – 3000 ученици

Процедури и срокове за кандидатстване и оценяване

В срок до 10 юни 2011 г. РИО изпращат покана до училищата, които могат да бъдат бенефициенти.

За всеки отделен учебен предмет училищата подготвят проект съгласно формуляра за участие и до 10 юли 2011 г. го изпращат в РИО.

Ред на разглеждане и оценяване

Оценяването се извършва от комисия в РИО, а класирането от комисия в МОМН.

Регионалната комисия представя до 30 юли 2011 г. в МОМН, дирекция „Образователни програми и образователно съдържание” протоколи за оценка на проектните предложения на училищата по образец и събрани в диск сканирани проектите на кандидатстващите училища.

В срок до 20 август 2011 г. националната комисия изготвя проект на класиране, след което на официалния сайт на МОМН се публикуват проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проекти за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 25 август 2011 г.

След изтичането на срока за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 30 август 2011 г. националната комисия представя на министъра на образованието, младежта и науката протокол с класираните проекти.

Министърът на образованието, младежта и науката до 15 септември 2011 г. прави предложение до министъра на финансите за корекции по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити и по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2011 г.

Изисквани документи

Формуляр за кандидатстване (по образец)

Към документацията се прилага:

- Списък на учениците, които ще бъдат включени в обучението.
- Копие от декларация, подписана от родител/настойник, за съгласие за включване на ученика в обучението.
- Мотивационно писмо от преподавателя на всяка група.
- План за обучението на групата, който да отчита индивидуалните потребности на всеки ученик.
- График за организиране и провеждане на обучението.

Показатели за изпълнение

- брой училища, участвали с проекти;
- брой сформирани групи;
- брой ученици, включени в обучението;
- брой ученици, класирани за участие в национален кръг на олимпиади през учебната 2011-2012 г.;
- брой ученици, лауреати на национален кръг на олимпиади през учебната 2011-2012 г.;
- брой ученици, медалисти на международни олимпиади в периода 1 юли 2011 – 30 юни 2012 г.

3.2. Модул „Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи”

Бенефициенти

Общински и държавни детски градини и училища, получили покана чрез РИО

Принципи на финансиране

Финансира се организирането на допълнително обучение на деца на 5 или 6 години в детските градини и в подготвителните групи в училищата.

Условие за участие е наличието на група от 4 до 8 деца, които отговарят на някои от следните условия:

- а) майчиният им език е различен от български;

б) отговарят на дефиницията за „дете в риск“ съгласно § 1, т. 11 от Допълнителните разпоредби на Закона за закрила на детето;

в) живеят в многодетни, социално слаби семейства и отговарят на едно от условията, посочени в букви „а“ и „б“.

За всяко училище/детска градина се определя размер на отпусканата сума в съответствие с броя на сформирани групи.

Всяка група включва от 4 до 8 деца, отговарящи на някое от посочените по-горе условия. Дейностите се изпълняват във времето извън изпълнението на задълженията на учители по основния трудов договор, като се осигурява място за провеждането на заниманията с децата (извън групата). В минимум 10 на сто от проведените занимания задължително се включват и родителите. За дейностите на една група като хонорар на учителя се отпускат 700 лв. за 100 проведени занимания. Допълнително се отпускат и 10 на сто от общата сума (в зависимост от броя на групите) за административни разходи. В средствата за хонорари се включват и средствата за осигурителни вноски за сметка на работодателя. Когато обучението на групата е планирано за по-малко от 100 занимания, сумата се намалява в съответствие с планирания брой. Възлагането на дейностите и графика за провеждането им се осъществява от директора на детската градина/училището.

Провеждането на заниманията се отчита чрез присъствена тетрадка-дневник, прошнурована, пронумерована, подписана от директора и подпечатана с печата на училището. Дневникът се съхранява в училището/детската градина 3 години и се представя при проверка от МОМН или от РИО.

Бюджет на модула – 200 000 лв., т.ч. средства за мониторинг.

Индикативни параметри – 1000 деца

Процедури и срокове за кандидатстване и оценяване

В срок до 1 юли 2011 г. РИО изпращат покана до детските градини/училищата, които могат да бъдат бенефициенти.

Детските градини/училищата подготвят проект съгласно формуляра за участие и до 15 юли 2011 г. изпращат един екземпляр от проекта в РИО за оценяване.

Ред на разглеждане и оценяване

Оценяването се извършва от комисия в РИО, а класирането - от комисия в МОМН.

Регионалната комисия представя до 30 юли 2011 г. в МОМН, дирекция „Образователни програми и образователно съдържание“ протоколи за оценка на проектните предложения по образец и събрани в диск сканирани проектите на кандидатстващите училища и детски градини.

В срок до 20 август 2011 г. националната комисия изготвя проект на класиране, след което на официалния сайт на МОМН се публикуват проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проекти за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 25 август 2011 г.

След изтичане на срока за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 30 август 2011 г. националната комисия представя на министъра на образованието, младежта и науката протокол с класираните проекти.

Министърът на образованието, младежта и науката до 15 септември 2011 г. прави предложение до министъра на финансите за корекции по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити и по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2011 г.

Изисквани документи

Формуляр за кандидатстване (по образец).

Към формуляра се прилага:

- списък на децата, които ще бъдат включени в обучението;
- копие от декларация, подписана от родител/настойник, за съгласие за включване на детето в обучението; изпраща се в РИО до 30 септември 2011 г.;
- мотивационно писмо от учителя на всяка група;
- план за обучението на групата, който да отчита индивидуалните потребности на всяко дете;
- график за организиране и провеждане на обучението.

Показатели за изпълнение

- брой детски градини/училища, участвали с проекти;
- брой сформирани групи;
- брой деца, включени в обучението;
- брой деца, получили удостоверение за завършена подготвителна група.

3.3. Модул „Осигуряване на допълнително обучение на учениците за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка”

Бенефициенти

Общински и държавни училища, получили покана чрез регионалните инспекторати по образованието.

Принципи на финансиране

Финансира се организиране на допълнително обучение в училище на ученици от III, IV, V, VI, VII и VIII клас по учебни предмети от културнообразователните области

„Български език и литература”, „Обществени науки и гражданско образование”, „Природни науки и екология” и по учебния предмет „Математика”.

Условие за участие с групи от III, IV, VI и VII клас е наличие на 4 до 8 ученици от съответния клас в едно училище, които имат слаб годишен успех по определен учебен предмет. За учениците от III и IV клас се допуска групата да се формира от ученици, които имат слаб годишен успех по различни предмети.

Критерий за участие с групи от V и от VIII клас е наличие на 4 до 8 ученици от съответния клас в едно училище, които отговарят на следните две условия:

а) имат постижения, по-ниски от 50 на сто от средния успех на випуска в училището на външното оценяване по съответния предмет, проведено в края на учебната 2010-2011 г.;

б) имат постижения, по-ниски от 50 на сто от средния успех на випуска в страната на външното оценяване по съответния предмет след IV и след VII клас, проведено в края на учебната 2010-2011 г.

За всяко училище се определя размер на отпусканата сума в зависимост от броя на сформираните групи за допълнително обучение.

Включването на ученик в група за допълнително обучение е допустимо по не повече от два учебни предмета.

Всяка група включва от 4 до 8 ученици в съответствие с горните условия (например при 9 ученици се сформират две групи). За обучението на една група по съответен учебен предмет като хонорар на учителя за 100 учебни часа се отпускат 700 лв., както и 10 на сто допълнително за административни разходи на училището. В средствата за хонорари се включват и средствата за осигурителни вноски за сметка на работодателя. Когато обучението на групата е планирано за по-малко от 100 учебни часа, сумата се намалява в съответствие с планирания брой часове. Възлагането на часовете и графика за провеждането им се осъществява от директора на училището.

Провеждането на часовете се отчита чрез присъствена тетрадка-дневник, прошнурована, пронумерована, подписана от директора и подпечатана с печата на училището. Дневникът се съхранява в училището в срок 3 години и се представя при проверка от МОМН или от РИО.

Бюджет на модула – 1 000 000 лв., в т.ч. и средства за мониторинг.

Индикативни параметри – 5000 ученици.

Процедури и срокове за кандидатстване и оценяване

В срок до 1 юли 2011 г. РИО изпращат покана до училищата, които могат да бъдат бенефициенти.

За всеки отделен учебен предмет училищата подготвят проект съгласно формуляра за участие и до 15 юли 2011 г. го изпращат в РИО.

Ред на разглеждане и оценяване

Оценяването се извършва от комисия в РИО, а класирането - от комисия в МОМН.

Регионалната комисия представя до 30 юли 2011 г. в МОМН, дирекция „Образователни програми и образователно съдържание” протоколи за оценка на проектните предложения на училищата по образец и събрани в диск сканирани проектите на кандидатстващите училища.

В срок до 20.08.2011 г. националната комисия изготвя проект на класиране, след което на официалния сайт на МОМН се публикуват проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проекти за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 25 август 2011 г.

След изтичането на срока за възражения и отстраняване на технически пропуски в срок до 30 август 2011 г. националната комисия представя на министъра на образованието, младежта и науката протокол с класираните проекти.

Министърът на образованието, младежта и науката до 15 септември 2011 г. прави предложение до министъра на финансите за корекции по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити и по бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2011 г.

Изисквани документи

Формуляр за кандидатстване (по образец).

Към документацията се прилагат:

- заверени копия от дневника на класа с информация за успеха на учениците;
- списък на учениците, които ще бъдат включени в обучението;
- копие от декларация, подписана от родител/настойник, за съгласие за включване на ученика в обучението; изпраща се в РИО до 30 септември 2011 г.;
- мотивационно писмо от преподавателя на всяка група;
- план за обучението на групата, който да отчита индивидуалните потребности на всеки ученик;
- график за организиране и провеждане на обучението.

Показатели за изпълнение

- брой училища, участвали с проекти;
- брой сформирани групи;
- брой ученици, включени в обучението;

- брой ученици, показали напредък, измерен чрез външното оценяване в края на учебната година

- брой ученици, показали напредък, измерен чрез годишен успех в края на учебната година

3.3. При непълно усвояване на средства от даден модул и недостиг на средства по друг от модулите в рамките на програмата се допуска прехвърляне на средства между модулите, включително и промяна на индикативния бюджет на проектите.

3.4. Неизплатените средства за реализацията на дейности на Национална програма „С грижа за всеки ученик” за 2009 и 2010 г. се изплащат от средствата по Национална програма „С грижа за всеки ученик” за 2011 г.

4. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Проведени обучения с деца и ученици по трите модула, което е съобразено с техните нужди и възможности.

- Повишаване нивото на постиженията на учениците.

5. ОТЧЕТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Училищата и детските градини представят в РИО тематичните разпределения на всеки учител и графика за провеждане на занятията, както и списъци с имената на включените деца и ученици до 14 дни след одобряване на проекта. Регионалният инспекторат по образованието се задължава да извършва проверки по време на изпълнението на дейностите.

В срок до 20 юни 2012 г. въз основа на получените от обучавани деца удостоверения за училищна готовност, както и на резултатите на национални и международни олимпиади, на резултатите от проведено външно оценяване или на годишния успех на учениците училищата-бенефициенти представят в РИО доклад за напредъка съгласно поставените цели в програмата, изготвен от директора на училището.

В срок до 30 юни 2012 г. РИО представят в МОМН, дирекция „Образователни програми и образователно съдържание” следните документи, заверени от съответния началник на РИО:

а) доклад за извършените проверки за изпълнение на дейностите по проекта;

б) отчет за проведените занятия и изплатени суми.

В срок до 30 август 2012 г. дирекция „Образователни програми и образователно съдържание” публикува на сайта на МОМН отчет за резултатите от изпълнението на програмата.

6. МОНИТОРИНГ

При реализацията на програмата се осъществява мониторинг на две нива:

- а) проверки, анализи, изготвяне на отчети и доклади, базирани на пряката и на обратната връзка между лицата и организациите, имащи отношение към изпълнението на програмата, осъществен от МОМН и РИО, за целите на програмата извън основните им задължения по функционални характеристики, ресурсно и материално осигурени за сметка на програмата;
- б) оценка за изпълнението на програмата от външна организация.